

אל הסונט / מאני לייב

סונט עובר-בטל שלי, הפסק להתביש
שכף אני מוציא אותה, עם לחך שנס,
לרעות ברחובותינו מצחצח ומפרקס,
וזכר את יחוסנו: אל תשכח, לשנינו יש

אבות מכבדים, אף שביתנו התרפש
בעיר הקבצנים, שעה ש"ברל-מכה-בבס"
על גו סוסת-הייריש השתרף אל הפרנאס,
ונצח תפארתו אפלו רגע לא בושש.

יכלתי כמוכן ללטשך היום עד דק
בחרוזים זרזים שייסמאו מרב ברק
את כל שוטי קבצנסק וחנוניה, כאותם

רוכלים ממלחים המחרוזים להם ביעף -
אך דע: כל חרוזי הלטשנים הללו סתם
יבהיקו, וצילם הוא כמטבע מזיף.

מיידיש: דורי מנור

טורים 6, 11: "קבצנסק" היא עיר הקבצנים הפרוטוטופית בסיפוריו של מנדלי מוכר ספרים.
טור 6: "ברל-מכה-בבס" - מגיבוריו של שיר עם יידי המספר על חבורת כלזמרים בעיירה יהודית. על פי שיר זה כתב ביאליק את שיר הילדים "מקהלת נוגנים" ("יוסי בכינור, פסי בתוף...").
טור 7: "סוסת היידיש" העמוסה מופיעה אצל מנדלי מוכר ספרים ("סוסת") כמטאפורה גרוטסקית לעם היהודי.

טור 7: הפרנאס (פרנאסוס) הוא הר השירה והמוזות במיתולוגיה היוונית, אך אין זה מן הנמנע שמאני לייב מבקש לרמז גם לתנועת הפרנאס הצרפתית, שמשורריה, הדוגלים ב"אמנות לשם אמנות", הביאו את זורת הסונטה לליטוש קיצוני.

מאני לייב (1883-1953) - שם-העט של מאני לייב בראהינסקי, משורר יידי יליד אוקראינה, שהיגר לארצות הברית לאחר מהפכת הנפל של 1905 ברוסיה, ועבד שם כפועל בבית חרושת לנעליים. מאני לייב נמנה עם מייסדי חבורת "די יונגע" ("הצעירים") המודרניסטית בניו יורק, וכשירתו הושפע עמוקות מן הסימבוליזם הרוסי. בעשורים האחרונים לחייו הרבה בכתיבת סונטות, מתוך מודעות להיעדרה של מסורת "קלסית" בשירה היידיש. בסונטה שלעיל הוא דן בפרדוקס-לכאורה שבכתיבת סונטות מהוקצעות בלשון, שבסיס ספרותה המודרנית הוא עממי ו"חוסר ייחוס" מעיקרו.